

VARGA JÓZSEF, MURAVIDÉKI SZEMÉLYNEVEK Magyar Nemzeti Művelődési Intézet, Lendva, 2003. 350 l.

1973-ban jelent meg ÖRDÖG FERENC „Személynévvizsgálatok Göcsej és Hetés területén” című munkája, mely később sok névtani munka számára szolgált mintául, irányadóul. ÖRDÖG a címben szereplő tájegységek magyar és kétnyelvű (magyar–szlovén) falvainak, 8 falunak a személynévanyagát gyűjtötte össze és dolgozta föl.

VARGA JÓZSEF az 1970-es évek végén kezdte el az akkori Jugoszláviában, ma a Szlovén Köztársaságban élő magyarság személyneveinek vizsgálatát. Első ízben az Őrség területén, 11 magyar, illetve kétnyelvű faluban végzett gyűjtést, amelyből – mivel bizonyos helyeken „csak néhány magyar család él”, s itt „különben is a szlovén a mindennapok nyelve” – 8 falu anyagát dolgozta föl. Ezt követően, 1980-ban Göcsej területén 13 szlovéniai magyar és kétnyelvű faluban gyűjtött; ebből 12 falu anyaga bizonyult feldolgozhatónak. Ezzel a munkával VARGA JÓZSEF – bár néhány évvel későbbi állapotot rögzített, mint ÖRDÖG – kiteljesítette az elkezdett gyűjtést. Ennek köszönhetően a Hetés, az Őrség és Göcsej szlovéniai magyar és kétnyelvű falvainak magyar nyelvben élő személynévanyagát immár teljesebb képből szemlélhetjük.

A könyvben először – a munka külső körülményeinek szokásos bemutatása után – a vizsgált tájegységek vezetékneveit mutatja be a szerző, majd megterheltség szerint csoportosítja azokat. Ezután következik a gazdag keresztnévállomány közlése, melynek értékét növeli, hogy VARGA a becenévi alakokat is felgyűjtötte, s ezeket tájegységek és nemek szerint csoportosította. Természetesen ezt követően a keresztnévek összesített, betűrendes adattárát adja, mely kiváló forrás a későbbi kutatásokhoz. Sok olvasó számára a legérdekesebb a következő rész: a ragadványnevek és az említőnevek bemutatása. VARGA JÓZSEF itt és a könyv több pontján is kiemeli, milyen nehéz volt a magyar személynevek kiválogatása, különösen a kétnyelvű településeken: „Dolgozatom csak azokat a személyneveket öleli fel, amelyeknek viselői magyarok vagy olyan más nemzetiségűek, akik már beleilleszkedtek a faluközösségbe, annak mindennapi életébe, ismerik őket, s mindegyiknek megvan a maga magyar szólító- vagy említőneve” (111). Az említőnévi állomány így 7219 személy 7366 nevét tartalmazza, ebből 2553 személynek van ragadványneve; 165 főnek több is. E nevek vizsgálata, illetve csoportosítása zárja ezt a fejezetet, a következő pedig az említőnevek községenkénti adattárát nyújtja. A könyvet rendkívül gazdag említőnévi mutatók és összesítő adattárak zárják, ezekben a különböző típusú neveket és névszerkezeteket nyolc csoportban találjuk.

Bár az egyes részek római és arab számozásával talán jobb lett volna bizonyos részeket inkább alfejezetként kezelni, ez a könyv kezelhetőségét nem nehezíti meg. Apró oldalszámozási hibák is becsúsztak a tartalomjegyzékbe, de ez természetesen semmit nem von le a feldolgozott anyag értékéből, abból, hogy jól használható, érdekes, és a korábbi gyűjtéssel egységet alkotó mű. Remélhetőleg ezen kívül hozzájárul ahhoz a célhoz is, amelyet a bevezetőben olvashatunk: „Szeretné a szerző ezáltal elérni, hogy merjék vállalni és vallani magyarságukat az itt élők. Ne felejtsek el anyanyelvüket! Ne szégyelljék használni nevüket! Büszkén és konokul őrizzék ősi gyökereiket!” (4) Ennél többet mi sem kívánhatunk.

TÓTH LÁSZLÓ